

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A.**, bývajúceho v S., proti žalovaným **1/ M.**, bývajúcej v N., **2/ I.**, bývajúcemu v N., **3/ B.**, bývajúcej v N., **4/ P.**, bývajúcemu v P., **o zaplata 497,90 €** (15 000 Sk) s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 15 C 174/2006, na dovolanie žalovaných 1/ až 4/ zastúpených JUDr. I., advokátom so sídlom v B., proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. apríla 2008 sp. zn. 5 Co 67/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom zo 14. decembra 2006 č.k. 15 C 174/2006-44 zaviazal žalovaného I., aby žalobcovi zaplatil do 3 dní sumu 15 000 Sk spolu s 12,5 % ročným úrokom z omeškania od 13. októbra 2003 do zaplata a v rovnakej lehote tiež náhradu trov konania. Vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že I. spáchal trestný čin sprenevery (§ 248 ods. 1 a 2 Trestného zákona) tým, že nevrátil žalobcovi ním zaplatený preddavok vo výške 15 000 Sk v zmysle zmluvy o dielo z 18. júna 2003, avšak dielo podľa tejto zmluvy nevytvoril. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa tým žalobcovi vznikla škoda, za ktorú zodpovedá žalovaný I. (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Priznanie úroku z omeškania odôvodnil poukazom na § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 a § 4 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré

ustanovenia Občianskeho zákonníka. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadol odvolaním žalovaný I., ktorý ale v priebehu odvolacieho konania (15. júla 2007) zomrel. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 28. apríla 2008 sp. zn. 5 Co 67/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaných 1/ až 4/ zaviazal zaplatiť žalobcovi do 3 dní sumu 15 000 Sk spolu s 12,5 % ročným úrokom z omeškania od 13. októbra 2003 do zaplataenia a v rovnakej lehote tiež náhradu trov konania. Odvolací súd považoval žalobu za opodstatnenú, lebo žalobcovi vznikla škoda vo výške 15 000 Sk; na tom nič nemení, že súd prvého stupňa vec nesprávne posúdil podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, i keď správne mal aplikovať § 351 ods. 1 a 2 a § 373 Obchodného zákonníka. Odvolací súd uviedol, že hlavným dôvodom pre zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa bolo, že pôvodne žalovaný I. zomrel, pričom jeho smrťou žalovaní 1/ až 4/ ako dedičia vstúpili do jeho práv a povinností (§ 460 a § 473 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ až 4/ dovolanie s odôvodnením, že im v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uviedli, že nemali žiadnu vedomosť o súdnych sporoch I., a preto po doručení predvolania na odvolacie pojednávanie, v ktorom nebolo špecifikované ich procesné postavenie, „nevediac nič o tejto záležitosti na toto pojednávanie nešli, nakoľko súd im ich povinnú účasť nestanovil“. Na ich prekvapenie im potom bol doručený dovolaním napadnutý rozsudok, v ktorom boli označení za žalovaných 1/ až 4/. Až z odôvodnenia tohto rozsudku sa dozvedeli, o akú vec išlo. Podľa názoru dovolateľov rozhodol odvolací súd predčasne bez toho, aby bolo potvrdené, či vôbec niektorý z nich a tiež v akom rozsahu nadobudol konkrétny podiel z dedičstva po I.. Odvolací súd mal správne konanie uznesením, proti ktorému by bolo prípustné odvolanie, prerušiť (§ 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. a § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a vyčkať na výsledok konania o dedičstve. Namietli tiež, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. c/ O.s.p. Z týchto dôvodov žiadali napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Keďže každé konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku má vždy znak výnimočnosti, rámec možného prieskumu správnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa je obmedzený zákonom taxatívne ustanovenými predpokladmi prípustnosti takéhoto konania. Z tohto dôvodu možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých ho pripúšťa zákon (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd môže uskutočniť dovolací prieskum len v prípade dovolania, ktoré je procesne prípustné. Ak dovolanie nie je procesne prípustné, dovolací súd sa obmedzí len na konštatovanie procesnej neprípustnosti tohto mimoriadneho dovolania a vysvetlenie, z akého dôvodu nie je dovolanie prípustné; v takom prípade však nemá procesnú možnosť pristúpiť k posúdeniu správnosti právnych záverov vyslovených v napadnutom rozhodnutí.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 237 O.s.p. a § 238 O.s.p.

Ustanovenie § 237 O.s.p. vyjadruje zámer, aby v prípade výskytu mimoriadne závažných procesných väd bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku a uzneseniu) odvolacieho súdu. O vadu takejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania; ak je konanie postihnuté

niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie vylúčené.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Treba ale zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 5 O.s.p. (v znení účinnom v čase podania dovolania žalovaných) dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde. Ustanovenie § 238 ods. 5 O.s.p. má vo vzťahu k odsekom 1/ až 3/ povahu špeciálnej úpravy a obsahuje výnimku z nich; vyjadruje zámer zákona, aby určité rozhodnutia (so zreteľom na špecifiká predmetu konania) neboli v dovolacom konaní prejednávané. V prípadoch, na ktoré dopadá § 238 ods. 5 O.s.p. je v dôsledku toho zo zákona vylúčená prípustnosť dovolania, i keby smerovalo proti rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o peňažnom plnení 15 000 Sk (na príslušenstvo sa neprihliada). Výška minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby (15. februára 2006) predstavovala 6 900 Sk (viď § 1 písm. b/ nariadenia vlády č. 428/2005 Z.z.), jej trojnásobok 20 700 Sk. Dovolanie žalovaných teda smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy (15 000 Sk < 3 x 6 900 Sk). Na danú vec sa preto vzťahuje § 238 ods. 5 O.s.p. (v znení účinnom v čase podania dovolania), v zmysle ktorého je prípustnosť dovolania vylúčená.

So zreteľom na uvedené by prípustnosť dovolania žalovaných zakladala len procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Dovolatelia vadu konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, d/, e/ a g/ O.s.p. netvrdili a procesná vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania žalovaných preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalovaní namietajú, že v konaní im bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

K tej časti dovolania, v ktorej žalovaní poukazujú na spôsob ich predvolania na odvolacie pojednávanie, dovolací súd uvádza, že v súlade s § 115 ods. 1 O.s.p. súd nariaďuje na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvoláva účastníkov (žalobcu a žalovaného) a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná (napr. svedkov, znalcov, tlmočníkov). Účastníci v dovolaní potvrdili, že im bolo doručené predvolanie na pojednávanie pred odvolacím súdom, avšak „nevediac nič o tejto záležitosti na pojednávanie nešli, nakoľko súd im ich povinnú účasť nestanovil“. Skutočnosť, že predvolanie doručené žalovaným nešpecifikovalo ich procesné postavenie (viď čl. 72 spisu), nemôže mať za následok odňatie možnosti žalovaných pred súdom konať. Doručením predvolania odvolací súd s dostatočným časovým predstihom (§ 115 ods. 2 O.s.p.) oboznámil účastníkov konania o nariadenom pojednávaní a vytvoril im procesnú možnosť zúčastniť sa odvolacieho pojednávania a na ňom realizovať svoje procesné oprávnenia. Pokiaľ žalovaní túto možnosť nevyužili, nemožno odvolaciemu súdu vytýkať, že v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. vec prejednal a rozhodol v ich neprítomnosti (o možnosti takéhoto postupu súdu boli v predvolaní poučení). V zmysle uvedeného ustanovenia súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. Súď účasť na pojednávaní neukladá predvolaným účastníkom ako povinnosť (s výnimkou vyplývajúcou z § 131 ods. 1 O.s.p., keď nariadil ako dôkaz výsluch účastníka).

Žalovaní ďalej na odôvodnenie ich námietky o odňatí možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) uviedli, že odvolací súd rozhodol predčasne bez toho, aby bolo ujasnené, kto z nich je právnym nástupcom I., a že v súlade so zákonom mal konanie prerušiť až do ukončenia konania o dedičstve (dovolatelia poukázali na § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. a § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V súvislosti s touto námietkou dovolací súd poukazuje na to, že

v zmysle § 107 ods. 3 O.s.p. súd preruší konanie najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a žalobca alebo žalovaný zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, len čo sa skončí konanie o dedičstve, pokiaľ povaha veci nepripúšťa, aby sa s týmito dedičmi nepokračovalo skôr. Smrť účastníka konania je tu právnou skutočnosťou, na ktorú musí súd vziať zreteľ. Ak ide o takú vec, pri ktorej smrť účastníka konania nebráni pokračovaniu v konaní, súd z úradnej povinnosti zistí, kto vstúpil po zomrelom účastníkovi do práv a povinností, o ktoré išlo v konaní. Ak v priebehu súdneho konania zomrie účastník konania, stávajú sa jeho procesnými nástupcami v tomto konaní dedičia zomrelého účastníka konania. Teória aj súdna prax v tejto súvislosti hovoria o tzv. procesnom nástupníctve v prípade univerzálnej sukcesie. Dedičstvo sa totiž nadobúda smrťou poručiteľa (§ 460 Občianskeho zákonníka). V čase od smrti poručiteľa do rozhodnutia o dedičstve majú dedičia v tých v sporoch s inými osobami, ktoré sa týkajú práv a povinností patriacich do dedičstva, postavenie nerozlučných spoločníkov. Pre úvahu súdu, či v takomto prípade treba konanie prerušiť podľa § 107 ods. 3 O.s.p., je rozhodujúca povaha prejednávanej veci a tiež to, či pripúšťa, aby sa s dedičmi pokračovalo skôr, než sa skončí konanie o dedičstve. O prípad, kedy súd môže v konaní pokračovať, ide vtedy, keď sú v konaní dostatočne zabezpečené procesné práva všetkých dedičov poručiteľa a možno posúdiť, či nedošlo k zániku povinnosti (napr. podľa § 470 Občianskeho zákonníka). Predmetná úvaha ale prislúcha súdu konajúcemu v tej - ktorej veci. Dovolací súd je oprávnený pristúpiť k posúdeniu správnosti takejto úvahy súdu nižšieho stupňa len ak mu pre to bola vytvorená procesná možnosť zákonom zodpovedajúcim spôsobom – podaním procesne prípustného dovolania. Prípadná nesprávnosť úvahy súdu nižšieho stupňa o neexistencii dôvodu pre zastavenie konania podľa § 107 ods. 1 a 3 O.s.p. ale sama o sebe prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá. Pokiaľ teda odvolací súd aj eventuálne nevyriešil správne otázku právneho nástupníctva žalovaných po zomrelom žalovanom I. (dovolací súd správnosť jeho riešenia tejto otázky nepreskúmaval) a procesné právne postavenie priznal prípadne aj tomu z nich, kto v zmysle rozhodnutia o dedičstve nenadobudol dedičstvo po tomto poručiteľovi, neznemožnil žiadnemu žalovanému realizáciu niektorého procesného oprávnenia účastníka občianskoprávneho konania a neodňal žiadnemu z nich možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dovolatelia napokon namietli, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. c/ O.s.p. Túto námietku bližšie nevysvetlili ani skutkovo nevymedzili. Dovolací súd za tohto stavu nemá možnosť bližšie sa vyjadriť k opodstatnenosti tejto námietky, a preto len konštatuje, že o vadu uvedenej povahy ide vtedy, keď účastník konania nemal procesnú

spôsobilosť (spôsobilosť pred súdom ako účastník samostatne konať) a nebol riadne zastúpený. Z námietky žalovaných nie je zrejmé, koho považujú za účastníka, ktorý nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený; existencia nimi tvrdenej procesnej vady konania ale zo spisu nevyplýva.

Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaných proti výroku rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej nevyplýva ani z ustanovenia § 237 O.s.p.

Treba dodať, že pokiaľ dovolatelia napadli aj výrok rozsudku o trovách konania, má rozhodnutie odvolacieho súdu charakter uznesenia napriek tomu, že je súčasťou rozsudku. Tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci samej súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania posudzoval dovolací súd prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho podľa ustanovení vymedzujúcich prípustnosť dovolania proti uzneseniu. Prípustnosť dovolania proti uzneseniu o trovách konania je však vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 O.s.p.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaných odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky žalobcovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na priznanie náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. apríla 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y , v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková